

Dr hab. Anna Cegieła, prof.ucz.

Recenzja pracy doktorskiej Pawła Trzaskowskiego zatytułowanej

Hejt w komentarzach internetowych – pragmalingwistyczna analiza zjawiska

Praca doktorska Pawła Trzaskowskiego to obszerne, szczegółowe studium zjawiska zwanego hejtem. W początkowych rozdziałach swojej pracy Autor pokazuje różnice między potocznym a naukowym rozumieniem pojęcia hejtu oraz pokrótce omawia kilka naukowych opracowań zjawiska ujmowanego zwykle jako negatywne wartościowanie. Trzaskowski przedstawia hejt inaczej – jako swoisty rytuał przypominający samosąd oraz opisuje jako rodzaj przemocy językowej. Na takie ujęcie hejtu pozwala Autorowi przyjęcie perspektywy etyki komunikacji oraz metodologii stosowanej w krytycznej analizie dyskursu, a więc metodologii interdyscyplinarnej – szerokiego oglądu zjawiska wpływającego na środowisko internetu, zachowania polityków, obyczaje komunikacyjne i w ogóle przestrzeń publiczną.

Swoje rozważania Autor rozpoczyna od poszukiwań etymologicznych (w obszarze języka polskiego i angielskiego), które pomagają mu stwierdzić, że leksem *hejt* nie powinien być utożsamiany ani z rzeczownikiem *nienawiść*, ani z terminem *mowa nienawiści*. Pokazuje również, że hejt jako zjawisko komunikacyjne nie musi wiązać się z emocjami, lecz jako typ ataku słownego wynika z postaw komentatorów. Autor decyduje zatem, że opisze go jako rodzaj przemocy językowej, posługującej się określonymi środkami dyskredytacji o funkcji performatywnej i zanalizuje za pomocą narzędzi pragmalingwistyki oraz krytycznej analizy dyskursu.

W III rozdziale pracy Autor wyraźnie zakreśla ramy krytycznej analizy dyskursu, wskazując na jej zakres wyznaczony w pracach van Dijka, A. Duszak, N. Fairclougha i R. Wodak oraz wskazuje sposoby analizy językoznawczej zastosowane przez M. Peisert, A. Awdiejewa i A. Naruszewicz-Duchlińskiej. Jego definicja hejtu jest jasna, wyraźna i logiczna. Świadczy o zdolnościach obserwacji nowych i dynamicznych zjawisk komunikacyjnych i umiejętności stosowania narzędzi KAD.

Analizowany w pracy materiał jest obszerny – ponad 8000 komentarzy internetowych, co pozwala uznać uogólnienia i wnioski Autora za uzasadnione. Na podstawie tego materiału Paweł Trzaskowski omawia sposoby wartościowania, strategie dyskredytacyjne, punkty zaczepienia ataków oraz proponuje typologię hejterów. Następnie charakteryzuje hejt jako rodzaj przemocy językowej, wiążąc go z koncepcją ataku na twarz w ujęciu Goffmana.

Odróżnia także hejt jako bezpośrednie i otwarte zagrożenie twarzy od aktów niebezpośrednich i niejawnych, ale podobnych w skutkach.

W rozdziale o hejcie jako odmianie przemocy językowej Autor poświęca sporo miejsca rozważaniom o agresji – modelom agresywnych wypowiedzi i skuteczności agresji. Zwraca również uwagę na desemantyzację agresji werbalnej.

Interesującym fragmentem rozprawy jest opis hejtu jako składnika rytualnego chaosu i rezultatu przeobrażeń w polskim dyskursie publicznym po roku 1989.

Za wartościową i pożyteczną część rozprawy należy uznać rozdział VIII dysertacji poświęcony propozycjom ograniczania hejtu. (W tym fragmencie pracy Autor realizuje postulat R. Wodak, która, pisząc o zasadach KAD, zwracała uwagę na konieczność przedstawiania koncepcji zmiany niepożądanych zjawisk społecznych.) Propozycje Trzaskowskiego są przemyślane, rzeczowe i realistyczne.

Praca Pawła Trzaskowskiego jest świadectwem samodzielności badawczej, jego zdolności obserwacji, obiektywizmu oraz znakomitego rozeznania w literaturze naukowej. Analizy Autora są wnikliwe, subtelne i rzetelne. Chociaż podejmuje on temat już eksploatowany, zauważa zjawiska, które umknęły uwadze wytrawnych badaczy. Jego praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i dowodzi szerokiej wiedzy językoznawczej.